

Mishnah *Ma'aser Sheni*, chapter 4

משנה מעשר שני פרק ד

(1) [At the outset one may not transfer *ma'aser sheni* produce from one place to another. He either brings it up to Jerusalem, or he redeems it for money and spends it in Jerusalem.] If [however], one took *ma'aser sheni* produce from a place where it was expensive to a place where it was cheap, or, from a place where it was cheap to a place where it was expensive, he redeems it according to the market price at the place [of redemption]. If one brought produce from the threshing floor to the city [where the prices are higher], or, jars of wine from the wine-press to the city, the increase in price belongs to *ma'aser sheni* and the expenses [of moving it to the city, must be] covered from his pocket.

(2) *Ma'aser sheni* [produce] may be redeemed at the lower market price. I.e., at the [wholesale] price at which the storekeeper buys and not [at retail]. [If one comes to change *ma'aser sheni* money he changes at the price] at which the money-changer buys small change and not the price at which he gives small change. *Ma'aser sheni* may not be redeemed in a pile [without knowing its weight or volume]. If its value is known, it may be redeemed according to the valuation of one witness; but if its value is not known it must be redeemed according to the valuation of three [experts, even if one is the owner himself or a gentile], an example, [when the value is not known is] where wine has formed

רבנו עובדיה מברטנורא

א המוליק: דוקא עבר והוליק, דלכתחילה אסור להוליכו ממקום למקום אלא פודהו במקומו או מעלהו לירושלים. כשער מקומו: כשער המקום שהוא בשעת פדיון בין לקולא בין לחומרא. השבח לשני: מה ששוין בעיר יותר, הריוח של מעשר שני. ומה שהוציא להביא מן השדה לעיר, ישלם מביתו. ב פודין מעשר שני: יכול לפדות אם ירצה כשער הזול כדמפרש ואויל. כמות שהחנוני לוקח: שהוא לוקח בזול כדי להשתכר. לא כמות שהוא מוכר: שהוא מוכר ביוקר, ביותר ממה שקנה. כמות שהשולחני פורט: הבא לחלל פרוטות של מעשר על סלע, מחשב הסלע בפרוטות הרבה, כשולחני הזה כשבא ליקח פרוטות מבני אדם ולתת להם סלע שהוא לוקח פרוטות הרבה. ולא כמות שהוא מצרף: כשמצרף השולחני פרוטות לתת לבני זה או במלוא חפנים הללו. על פי אחד: בשומת לוקח

א המוליק פרות מעשר שני ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר, פודהו כשער מקומו. המביא פרות מן הגרן לעיר, וכדי יין מן הגת לעיר, השבח לשני ויצאות מביתו: ב פודין מעשר שני כשער הזול, כמות שהחנוני לוקח, לא כמות שהוא מוכר. כמות שהשולחני פורט, ולא כמות שהוא מצרף. ואין פודין מעשר שני אכסרה. את שדמיו ידועים, יפדה על פי יד אחד. ואת שאין דמיו ידועים, יפדה על פי שלשה, כגון היין שקרם ופרות שהרקיבו ומעות

a film, or, produce has begun to rot, or coins have become rusty.

(3) If the owner offers a *sela* and a stranger offers a *sela* the owner has the first right since he adds a fifth (see Leviticus 27:31). If the owner offers a *sela* and a stranger offers a *sela* and an *issar* [1/96th of a *sela*], the one who offered a *sela* and an *issar* has the first right, because he added to the principal [whereas, the fifth, one may contrive as in the next mishnah]. If one redeems his *ma'aser sheni* he adds a fifth [i.e., if he redeems a *sela* worth of *ma'aser sheni* produce, since a *sela* equals four dinar, he therefore, adds one dinar], whether it is his own, or whether it was given to him [before tithes have been taken, once tithes have been taken one is not permitted to give them as a gift].

(4) One may contrive regarding *ma'aser sheni* [and avoid paying the fifth]. How so? One may say to his grown up son or daughter, or, to his Hebrew slave, or maid-servant: Take this money and redeem this *ma'aser sheni* produce for yourself. But he may not say so, to his son or daughter who are minors, or to his Canaanite slave, or maid-servant, since their hand is an extension of his own hand [and thus everything they have he owns].

(5) If one was standing on his threshing floor [before the produce was tithed] and he had no money [to give his friend, so that he could ask him to redeem his

רבנו עובדיה מברטנורא

אחד. על פי שלשה שמאים בקיאין, ואפילו אחד מהן נכרי ואפילו אחד מהן בעלים. קרם: התחיל להחמיץ. וגירסא אחרת שקסס ודוגמתו בבבא בתרא (נדף צג): מקבל עליו עשר קוסטות למאה. ג מפני שהוא מוסיף חומש: כדכתיב (ויקרא כז) ואם גאול יגאל איש ממעשרו, על שלו מוסיף חומש ולא על של חבירו. בסלע ואיסר: האיסר הוא אחד משהה ותשעים בסלע. מפני שהוא מוסיף על הקרן: ותוספת כל שהוא דקרן עדיפא, מפני שעל החומש יכול להערים כדתנן לקמן. ובית שניתן לו במתנה: הטבל, קודם שהפרישו ממנו מעשר ניתן לו במתנה. דאילו מעשר שני לאחר שהופרש, קיימא לו כמאן דאמר ממון גבוה הוא ואינו ניתן במתנה. ד לעבדו ולשפחתו העבריים: שאין גופן קנוי. ופרדה לך: בהן מעשר שני לעצמך. מפני שידן כידו: דמה שקנה עבד קנה רבו, ובנו קטן נמי וכייתו לאביו דמציאת קטן לאביו. ה היה עומד בגורן: ורוצה להערים ולפרות מעשר שני בלא

שהחליאו: ג בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע, בעל הבית קודם, מפני שהוא מוסיף חמש. בעל הבית אומר בסלע ואחר אומר בסלע ואסר, את של סלע ואסר קודם, מפני שהוא מוסיף על הקרן. הפודה מעשר שני שלו, מוסיף עליו חמישית, בין שהוא שלו ובין שנתן לו במתנה: ד מערימין על מעשר שני. כיצד, אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים, לעבדו ולשפחתו העבריים, הילך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זה. אכל לא יאמר כן לבנו ולבתו הקטנים ולעבדו ולשפחתו הכנענים, מפני שידן כידו: ה היה עומד בגרן ואין בידו מעות, אומר לחברו,

ma'aser sheni for him], he may [still avoid the fifth and] say to his friend: Let this produce be given to you as a gift, and then he may say again: Let this produce be exchanged for money that I have in the house.

(6) [Though we learned that second tithes may not be sold outright, i.e., one may not say to his friend: Buy my second tithes and you take my place and eat it in Jerusalem, (above 1:1) however, one may sell his *ma'aser sheni* produce with the intention that the money be sanctified as *ma'aser sheni* money that is used to purchase food in Jerusalem]. If a man took ownership [he made a *kinyan meshikha* by pulling the produce] from the owner of *ma'aser sheni* for a *sela*, but before he had a chance to [give the owner the *sela* and thus] redeem the *ma'aser sheni*, it [rose in price and now] stood at the price of two *sela*, he gives him one *sela* and makes a profit of one *sela* [since the produce is now worth two], but [since the redemption did not take place until he redeems the full value], the *ma'aser sheni* [produce] remains his [i.e., he must redeem it for another *sela* which he must now spend in Jerusalem]. If he took ownership [through *meshikha*] from the owner of *ma'aser sheni* for two *sela*, but before he had a chance to [give him the money and thereby] redeem the *ma'aser sheni*, [the price dropped and now] it stood at the price of one *sela* [since regarding the redemption only one *sela* is necessary, therefore], he gives him one *sela* of common money [which now becomes sanctified as *ma'aser sheni* money] and [since the seller has to take

רבנו עובדיה מברטנורא

חומש. ואין בידו מעות: כדי שיתנם לחביר שיפדה בהן המעשר בלא חומש. הרי הפירות האלו נתונים לך במתנה: ודוקא שנתן אותם לו בטבולן קודם שיפריש מעשר שני כדפרשינן לעיל. ו משך ממנו מעשר בסלע: המוכר מעשר שני כדי שיתחלל על דמי המכירה ויהיו המעות נתפסים בקדושת מעשר, דבכהאי גוונא שרי למכרו. והא דתנן בפרק קמא אין מוכרין אותו היינו להילכו לירושלים, ולא שיהיו המעות נתפסים בקדושת מעשר. וכשמשך המעשר לקנותו היה שוה סלע ולא הספיק ליתן הדמים עד שעמד בשתים, שהמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו למוכר. נותן לו סלע: לפי שקנאו במשיכה ומרויח הלוקח סלע שנתייקר. וצריך לפדותו בשער של עכשיו בשתי סלעים, שהמעשר לא יצא לחולין עד שיתן דמיו למוכר. והסלע אחד של מעשר שני, שלו, ואוכלו בירושלים. עד שעמד בסלע: וצריך ליתן למוכר שני סלעים שקנאו במשיכה, והוא נפדה בסלע אחד בשער של עכשיו. הלכך נותן לו דמי סלע מדמי חולין שלו, ובו נפדה המעשר, והסלע השני נותן לו מדמי מעשר שני שלו. ואין זה כפורע חובו ממעשר שני, לפי שבתחילת המקח היה עומד לכך שיאכל המוכר שני

it and spend it in Jerusalem, he may give him] another sela of *ma'aser sheni* money. If the owner was an *am ha'aretz* [and ordinarily one may not give him *ma'aser sheni* money since he may not spend it in sanctity, either he gives him two common coins or the additional sela] he may give him money [that was redeemed from *ma'aser sheni* of] *demai* [since we have a double doubt, a. if the produce was *ma'aser sheni* altogether, and b. maybe the *am ha'aretz* will eat it in sanctity].

(7) If a man redeemed *ma'aser sheni* but he did not call it by name [he didn't say; This is to redeem *ma'aser sheni* produce]; Rabbi Yose says: It is sufficient [if he has it in mind when he redeems it], while Rabbi Yehudah says: He must say it explicitly. If one was speaking to a woman regarding her divorce, or betrothal, and gave her a bill of divorce, or a gift of betrothal, but did not notify explicitly [i.e., he did not say: Here is your divorce, or; You are hereby betrothed], Rabbi Yose says: It is sufficient. While Rabbi Yehudah says: He must notify explicitly [the *halachah* follows Rabbi Yose].

(8) If one put down an issar [for the redemption of *ma'aser sheni*] and he ate on its account half [an issar] and then went to another place where it [the issar coin] was worth a pundion [i.e., two issar, since that which was half an issar is now worth a full issar], he may eat from it [to the value of] another issar. If he put down a pundion [which is worth two issar] and ate on its account half [a pundion]

רבנו עובדיה מברטנורא

סלעים בירושלים אם לא הוהל. אם היה עם הארץ נותן לו מדמיו: ואם היה המוכר עם הארץ נותן לו שתי הסלעים מדמי החולין שלו, לפי שאין מוסרין דמי מעשר לעם הארץ. ואית דגרסי, מדמאי, אם יש לו דמי מעשר של דמאי, נותן לו סלע אחד מאותן דמים, דמוסרין דמי דמאי לעם הארץ. וְ לֹא קָרָא שֵׁם: לֹא אָמַר זֶה פְּדִיּוֹן מֵעֵשֶׂר שְׁנִי. צָרִיךְ לִפְרֹשׁ: וְלֹא אָמַר זֶה פְּדִיּוֹן. וְהִלְכָה כְּר' יוֹסֵי. וְלֹא פִירֵשׁ: לֹא אָמַר הִרִי זֶה גִיטָף אוֹ הִרִי אֶת מִקְדָּשְׁתִּי. רַבִּי יוֹסֵי אֹמֵר דִּיּוֹ: כִּיּוֹן שֶׁעֲסֻקִים בְּאוֹתוֹ עֵינֵי וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹן הַדְּבָרִים עֵמֵד וּגְרִישׁ אוֹ קִידֵשׁ אֵין צָרִיךְ לִפְרֹשׁ. וְהִלְכָה כְּר' יוֹסֵי. וְהַמְנִיחַ אִיסֵר: לְהִיּוֹת מִחֻלָּל עֲלָיו פִּירוֹת מֵעֵשֶׂר שְׁנִי. וְכִבֵּר חִלָּל וְאָכַל עֲלָיו עַד חֲצִיּוֹ. וְהִלֵּךְ לְמִקְוֵה אַחֵר, וְהוֹלִיךְ הָאִיסֵר עִמּוֹ, וְשֵׁם הוּא שׁוֹה פּוֹנְדִיּוֹן, וּבִתְחִילָה לֹא הִיָּה יוֹצֵא אֶלֶּא בְּחֲצֵי פּוֹנְדִיּוֹן, שֶׁהַפְּנִדְיוֹן שְׁנֵי אִיסְרִין, נִמְצָא לְפִי מָה שֶׁהוּא יוֹצֵא עֲבִישׁוֹ שֶׁנִּשְׁאָר בּוֹ אִיסֵר שֶׁל חוֹלִין וּלְפִיכָךְ אוֹכַל עֲלָיו עוֹד אִיסֵר. אוֹכַל עֲלָיו

and then went to another place where a pundion is worth [only] one issar [thus his remaining half pundion is only worth half an issar, thus], he may eat of it only to the value of another half [issur]. If he put down an issar of *ma'aser sheni* money [to eat against it produce subject to the laws of *ma'aser sheni* in Jerusalem, if it was *ma'aser sheni* money from *demai* where one does not add a fifth] he eats against its account [until there is left] an eleventh part of the value of an issar [an issar equals 8 *perutah*], or [in the case where it is definite *ma'aser sheni* money, where he adds a fifth, he eats against its account], until there is left a hundredth part of [the value of] an issar [and then the sanctity of the coin has been spent and becomes common]. The School of Shammai say: [It makes no difference whether it is *demai*, or not,] in both cases [he eats until there is left the value of] one tenth part [of an issar]. While the School of Hillel say: In the case of definite [*ma'aser sheni*, he eats until there is left the value of] an eleventh part [of an issar. Since 1/11th of an issar equals 8/11ths of a *perutah* thus he eats 8/11ths *perutah* worth of produce which is the principal, in addition, since it is his own produce that he is redeeming, he must add to it, food, the value of a fifth, which is 2/11ths of a *perutah*, thus the remaining value of 1/11th issar sanctity is less than a *perutah*, hence the sanctity is spent]. While in the case of

רבנו עובדיה מברטנורא

עוד פלג: חצי איסר, ולא אמרינן כיון שאינו שוה אלא איסר הרי אכלו כולו. **המניח איסר של מעשר שני:** להיות אוכל עליו חולין שלו בקדושת מעשר, ואכל עליו חולין שלו בקדושת מעשר, ואכל עליו עד אחד עשר באיסר, ואחד ממאה באיסר יצא כל האיסר לחולין. פירוש, אם היה אותו איסר ממעות מעשר שני של דמאי ואכל עשרה חלקים מאחד עשר חלקים שבו, כגון שאחד עשר רמונים שוין איסר, ואכל עליו עשרה רמונים ונשאר בו עדיין חלק מאחד עשר בקדושת מעשר, יצא כולו לחולין. ואם היה האיסר ממעות מעשר שני של דמאי ואכל עליו עד שנשאר בו אחד ממאה, כגון שמאה תאנים נמכרים באיסר ואכל עליו תשעים ותשעה, יצא כולו לחולין. **בית שמאי אומרים הכל עשרה:** אחד ודאי, ואחד דמאי, כשלא נשאר באיסר אלא עשיריתו יצא לחולין, כגון שהיו עשרה רמונים נמכרין באיסר, ואכל עליו תשעה יצא לחולין. ואם נשאר בו יותר, כגון שלא אכל אלא שמונה צריך לאכול כנגדו. **ובית הלל אומרים בודאי אחד עשר וברמאי עשרה:** אם נשאר על האיסר של ודאי אחד מעשרה חייב לאכול עליו עוד [אחד], לפי שכל מה שהוא פחות משוה פרוטה אין חוששין לו, לא לענין גזל ולא לענין נהנה מן ההקדש, ופרוטה היא אחד משמונה באיסר האיטלקי, נמצא עשירית האיסר הוא שמונה עשיריות של פרוטה, דהיינו פרוטה פחות חומש,

[the doubtful *ma'aser sheni*] of *demai* [where there is no necessity to add a fifth, he eats until there is left the value of] a tenth part [of an issar, which is less than the value of a *perutah*, the *halachah* follows the School of Hillel].

(9) All monies which are found are considered common [and we need not fear lest the money is *ma'aser sheni*, except if found in Jerusalem during a foot-festival]. Even [if he found] a gold dinar together with silver and copper coins [which ordinarily is highly unusual to be mixed together if not *ma'aser sheni* money]. If a piece of broken pottery on which was written *ma'aser* was found [in the wallet] with money this is *ma'aser sheni* money [and must be treated accordingly].

(10) If one found a vessel upon which was written; Korban; Rabbi Yehudah says: If it was earthenware [since it is not usual for people to dedicate earthenware to the Temple], it itself, is common and that which is in it is sanctified. But it was metal, it itself is sanctified, but that which is in it is common. They said to him [regarding the second case where the vessel was metal]: It is not usual for people to place that which is common into that which is sanctified, [rather both are assumed to be sanctified].

(11) If a vessel was found upon which was written the letter ק, it [indicates that it] is a *korban* [and is sanctified]. If a מ, it is *ma'aser*, if a ד, it is *demai* [i.e.,

רבנו עובדיה מברטנורא

נמצא כשתוסיף עליו חומש שהוא רביעי מלגו היינו חומשא מלבר, יהיה בין הכל פרוטה, ולפיכך חוששים לה, ואם יהיה פחות מעשיריתו אין חוששים לו, שאפילו עם תוספת החומש יהיה בו פחות משה פרוטה. ולפיכך אמרו בודאי אחד עשר ובדמאי עשרה, לפי שאין חייבין חומש על הדמאי ועשיריתו הוא פחות משה פרוטה. והלכה כבית הלל. **ט כל המעות הנמצאים:** בכל מקום, בין ברגל בין בשאר ימות השנה. ובירושלים, בשאר ימות השנה חוץ מימות הרגל. **הרי אלו חולין:** ואין חוששין להם שמא מעות של מעשר שני הם. **אפילו דינר זהב עם הכסף ועם המעות:** שאין דרך לערבן יחד ואיכא למימר הללו מעות של מעשר שני, שרגילין לחלל המעשר על דינרי זהב והנשאר שאינו מגיע לדינר זהב מחללו על הכסף והמותר על מעות של נחושת ומערבין אותן יחד אפילו הכי לא חיישינן מצא בתוכן: בתוך הכיס או הצרור שהמעות נתונים בתוכו. **י הוא חולין:** שאין דרך בני אדם להקדיש חרסין לבדק הבית ועל שם מה שבתוכו נכתב. **הוא קרבן:** כלומר הקדש. **חולין לתוך**

ובדמאי עשרה: **ט** כל המעות הנמצאים, הרי אלו חלין, אפילו דינר זהב עם הכסף ועם המעות. מצא בתוכן חרס וכתוב עליו מעשר, הרי זה מעשר: **י** המוצא כלי וכתוב עליו קרבן, רבי יהודה אומר, אם היה של חרס, הוא חלין ומה שבתוכו קרבן. ואם היה של מתכת, הוא קרבן ומה שבתוכו חלין. אמרו לו, אין דרך בני אדם להיות פונסין חלין לקרבן: **יא** המוצא כלי וכתוב עליו קו"ף, קרבן. **מ**, מעשר. **ד**, דמאי. **ט**, טבל. **ת**,

produce purchased from an *am ha'aretz*], if a ט, it is *tevel* [untithed produce], if a ת, it is *terumah*, for in times of danger [of persecution] people [avoided spelling things out in full and indicated with letters instead, such as] the letter ת for *terumah*. Rabbi Yose says: They [are all common, since they] may all stand for [the first letter of the] names of people

תְּרוּמָה, שֶׁבִשְׁעַת סִכְנָה הָיוּ כּוֹתְבִין ת' תַּחַת תְּרוּמָה. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, כֻּלָּם שְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם הֵם. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֶפְלוּ מִצָּצָה חֲבִית וְהִיא מְלֵאָה פְרוֹת וְכַתּוּב עָלֶיהָ תְּרוּמָה, הָרִי אֵלוּ חֲלִין, שְׂאֵנִי אוֹמֵר אֶשְׁתַּקֵּד הִיתָה מְלֵאָה פְרוֹת תְּרוּמָה, וּפְנֵה: י"ב הָאוֹמֵר לְבַנּוּ מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי בְּזוּיֵת זֶה, וּמִצָּצָבוּיֵת אַחֲרָת, הָרִי אֵלוּ חֲלִין. הָיָה שֵׁם מְנָה וּמִצָּצָ מְאֵתִים, הַשָּׂאֵר חֲלִין. מְאֵתִים וּמִצָּצָ מְנָה, הַכֹּל מֵעֶשֶׂר:

[Kehus, Daniel, Tovia]. [Furthermore,] Rabbi Yose said: Even if a jar full of produce was found and on it was written *terumah*, still it is considered common, because I can assume that it contained produce of *terumah* last year and was afterward emptied [and thus the present produce is in fact common, but the Sages maintain if that were the case, he would have erased it].

(12) If a man said to his son: There is *ma'aser sheni* [produce] in this corner, and he found [produce] in another corner [we assume that the *ma'aser sheni* produce was removed, and] it [the produce found] is considered common. [If his father said:] There was one hundred there and the son found two hundred, [we don't say that the original hundred must have been removed, rather,] the remainder [the second hundred only] is common. [If his father said:] Two hundred and he found one hundred, it is all *ma'aser sheni* money.

רבנו עובדיה מברטנורא

קרבן: והכל קרבן, ולא אפליגו רבנן עליה דר' יהודה אלא בשל מתכת בלבד, דבשל חרס מודו שהוא חולין ומה שבתוכו קרבן. והלכה כחכמים. **יא קו"ף, קרבן:** הקדש. **ד' דמאי:** לקוח מעם הארץ. **בשעת הסכנה:** שגורו שלא לקיים המצות. **שמות בני אדם הן:** אותיות של ראשי שמות, קו"ף קדה, ד' דניאל, ט' טוביה. והכל חולין. **אשתקד היתה מלאה פירות תרומה ופינה:** ורבנן סברי, אם איתא דפינה לתרומה מגרר הוא גריר ליה ולא היה מניח שם תרומה כתוב שם. ואין הלכה כר' יוסי. **יב הרי אלו חולין:** מה שמצא הוא חולין, שאני אומר מעשר שני ניטל. **היה שם מנה:** אמר לו אביו הרי שם מנה של מעשר שני ומצא מאתים, מנה מעשר ומנה חולין, ולא אמרינן המנה של מעשר ניטל ואלו אחרים הן. **מאתים ומצא מנה:** אמר לו אביו הרי שם מאתים ומצא מנה, המנה שמצא מעשר.